تاریخچه ی نیروی دریایی ایران

در این مقاله سعی شده است تاریخ نیروی دریایی ایران از ابتدا تا اکنون و آینده ای قابل پیش بینی بررسی شود و س از آن قصد دارم به معرفی انواع ناوهای جنگی بپردازم تا زمینه آشنایی تمام علاقه مندان فراهم گردد

ایران از جمله کشورهای از ابتدا وجود نیروی دریایی در شکل گیری آن نقش موثر داشت و بشکل کاربردی از آن بهره برد.

اولین پیدایش نیروی دریایی ایران به زمان هخامنشیان باز میگردد در آن زمان بعلت گسترش امپراتوری پارس و جنگ با دشمنان دیرن یعنی یونانیان که در آن سوی دریای سیاه سکونت داشتند باعث ایجاد نیروی دریایی منظم شد اولین زورآزمایی واقعی نیروی دریایی ایران بزمان خشایار شاه فرزند داریوش کبیر باز میگردد(البته قبلا هم درگیری هایی بود اما نه به این وسعت) ایران بدلیل حمله ی یونان به لیدی که ایران تمامیت ارضی این کشور را محترم میشمرد به یونان لشکر کشید این بزرگترین لشکرکشی تارخ تا بدین روز بوده . نفرات لشگر ایران به گفته مورخان در حدود ۸۰۰ هزار نفر بوده است و کشتی های ایرانی که از راه دریا وارد جنگ شده بودند در حدود ۱۲۰۰ کشتی.

به ابتکار خشایار شاه پلی از قایق ها نیروی ارتش را به آن سوی دریا انتقال داد و سرانجام در دریای آرتمزیوم نبرد آغاز شد ایرانیان پیروز بیرون آمدند در آن زمان ایران از کشتی های مفرقی مصری و برخی یونانی بهره میبرد در پی این جنگ آتن سقوط کرد و معبد آکروپولیس به آتش کشیده شد

اما در سالامیس خاطره ای تلخ بوجود آمد جزیره سالامیس تحت محاصره نیروی دریایی ایران بود یک دستور اشتباه منجر به تغییر سرنوشت شد کشتیها زیر آتش سنگین یونانیان دوام نیاوردند با وجود تمام رشادتها ایرانیان شکست خوردند این دو جنگ بزرگ هنوز در خاطره تارخ باقیست(دوستان علاقهمند با مطالعه کتابهای تاریخ هخامنشی میتوانند اطلاعات بیشتری بدست آورند)

ایران در گذر تاریخ بدلیل بوجود آمدن مشکلات و درگیری های داخلی شیرازه ی نیروز دریایی از هم پاشید بشکلی که باوجودی که بیش از ۲۰۰۰ کیلومتر از سواحل خلیج فارس و دریای عمان در اختیار ایران بود مدتها نیروی دریایی نداشت

واین مدتها ادامه داشت(شاید نیازی هم نبود) ولی منجر به این شد که در صده های ۱۷ و ۱۸ پرتقالی ها بیش از ۱۰۰ سال در خلیج فارس مستقر گردند تا در آخرهم شاه عباس با کمک ناوگان انگلیسی موفق به بیرون کردن آنها از جزایر خلیج فارس شد ولی این هم درس عبرت نشد و صفویان هم بفکر نیروی دریایی کارامد نیفتادند و این بی فکری در دوران شاه سلطان

حسین که خود فردی ناکارامد بود بخوبی خود را نشان داد سواحل دریای خزر سقوط کرد و روسها بخود جرئت دادند به خاک ایران حمله کنند

با به قدرت رسیدن نادر شاه نیاز به نیروی دریایی مورد بررسی قرار گرفت و از کشورهای انگلیس و هلند در خواست خرید ناو های جنگی شد که با ملاحضات سیاسی این کشورها رد شد ولی این بار عضم ایران جدی بود بهر صورت بفرمان نادر شاه ۲۰ فروند کشتی ساخته شد وجهت تسخیر مسقط و سرکوب دزدان دریایی مورد استفاده قرار گرت لازم بزکر است این کشتی ها اولین کشتی های مجهز به توپ ایران بحساب می آمدند

در زمان قاجار باز نسبت به نیروی دریایی بی توجهی شد البته در زمان ناصرالدین شاه اولین کشتی های جنگی به معنای واقعی به نامهای پرسپولیس و شوش خریداری شدند و تعداد دیگری هم در زمان مضفرالدین شاه ولی بدلیل رسیدگی نشدن به این کشتی ها همگی از خدمت خارج شدند و از این پس عملا نیروی دریایی ایران قدرت خود را در خلیج فارس از دست داد و نیروی دریایی انگلیس قدرت را در دست گرفت سالهای ۱۲۹۰ تا ۱۳۰۴ را باید غم انگیزترین سالها در تارخ نیروی دریایی دانست بشکلی که بیتوجهی به نیروی دریایی ایران به حدی رسید که سواحل شرقی خلیج فارس امنیت بکل از بین رفت و اختیار امور با قاچاقچیان و دزدان بود

و این داستان تا کودتای رضاخان ادامه داشت سرانجام در ۱۳۰۳ سردار سپه نخست وزیر وقت در سفری که به خوزستان داشت به نیاز ایران به نیروی دریایی کارامد بخوبی واقف شد سرانجام در اسفند همان سال کشتی کوچک مضفری به عنوان اولین کشتی رسمی نیروی دریایی فعال شد و درجات و رتبه بندی ها و انیفرم رسمی نیروی دریایی طراحی گردید سال بعد کشتی ۶۰ تنی تحت عنوان سفید رود که قبلا متعلق به شیلات بود پیوست

با موفقیت نیروی دریایی در جنوب کم کم فکر شکل گیری آن در شمال هم بواقعیت می پیوست

البته مدتها طول کشید تا اولین ناوچه های توپدار ساخت آلمان به شکل قطعات به ایران صادر گردد که این ناوچه ها در دستگیری شیخ خزعل موفق بودند کشتی تفریحی وی بعدها به کشتی آموزشی افسران تبدیل شد

در سال ۱۳۰۴ اولین ناوچه ی ۱۴۱ تنی مین روب از آلمان تحویل گرفته شد و تحت عنوان پهلوی و بعدها شاهین عملیاتی گردید

در سال ۱۳۰۶ رسما بودجه ی نیروی دریایی تصویب شد و دفتر آن زیر نظر نیروی زمینی فعال شد بنا بر این در همان سال اولین گروه افسران برای آموزش به ایتالیا اعزام شدند و پیرو آن اولین سفارشها برای ناوچه های جدید هم ارسال شد روند رشد نیروی دریایی به خوبی در حال پیشرفت بود تا شهریور ۱۳۲۰

در آن زمان نیروی دریایی در جنوب بیش از ۱۰۰۰ نفر پرسونل(از وضیفه و رسمی) داشت که مجموعا با نیروی زمینی ۶۰۰ کشته داد نیروی دریایی اندک مقاومتی از خود نشان داد ولی با این وجود با صدور فرمان ترک مخاصمه و قرق شدن یکی از ناوچه ها بازهم بکلی شیرازه ی آن از هم پاشید کلیه ناوگان آن توسط انگلیس مصادره شد و به خاور دور فرستاده گردید و این روند تا ۱۳۲۶ ادامه داشت تا سرانجام دوباره بدنبال فشارهای وارده نیروی دریایی شکل گرفت و با ۶ فروند ناوچه قدیمی شروع به فعالیت کرد از این زمان روند بهبود نیروی دریایی ادامه پیدا کرد با پیوستن ناوشکن های سنگین مانور های نیروی دریایی رو به گسترش گذاشت در سال ۱۳۴۰ تیمسار دریابان فرجالله رسایی فرمانده نیروی دریایی گردید در این تاریخ بدلیل معادلات خاص سیاسی گسترش نیروی دریایی در اولویت اول قرار گرفت

از جمله ی این دلایل میتوان به:

۱.موقعیت جغرافیایی ایران وخلیج فارس
۲.توسعه ی تولیدات نفتی در خلیج فارس و خاور میانه و افزایش صادرات نفت ایران
۳.تهدیدات ناشی از توسعه طلبی شوروی در کلیه نقاط جهان بخصوص خاورمیانه
۴. از همه مهمتر اینکه ایران میخواست استقلال نظامی خود را بطور کامل باز پس گیرد و به یکی از قدرت های خاورمیانه بدل شود

به همین منظور طرح های گسترش بسرعت فراهم شد و پایگاه هایی در خلیج فارس و دریای عمان ایجاد گردید(پایگاه دریایی کنارک بعد از پایگاه دریایی دیگوگارسیا ی آمریکا از پیشرفته ترین پایگاه های دریایی بود) (البته میتوان به علاقه ی شاه برای گرفتن جای نیروی دریایی انگلستان که به تازگی در حال خروج از خلیج فارس بود نیز دانست) طرح های گسترش این بار با سرعت هرچه تمامتر پیش میرفت تعداد زیادی هواناو و ناوچه و ناوشکن سفارش داده شد

ایران تا سال ۵۷ (و تقریبا هم اکنون) بزرگترین یگان هواناو جهان را در اختیار داشت و با ۲۵۰۰۰ پرسنل بزرگترین نیروی دریایی منطقه بود و دارای یگانهایی به این ترتیب بود

۳ فروند ناو شکن موشک انداز سنگین کلاس آرتیمیس و ۴ رزم ناو میانوزن و ۲۷ ناوچه گشتی ۱۰ تنی(بیشترشان مجهز به هارپون بودند)

۴ ناو محافظ و ۴ کشتی مین جمع کن بزرگ و ۲ فروند کوچک و ۴ لندیگ کرافت و۶ فروند لندینگ شیپ مخصوص حمل تانک ۲ فروند ناولجستیکی اقیانوس پیمای بزرگ(با قابلیت فرود هلی کوپتر) و ۱ ناو تعمیرات و پشتیبانی و ۱۳ یدکش و کشتی آتشنشانی(گفته میشد ۳ فروند زیر دریایی دست دوم هم از آمریکا خریداری شده و در دست تعمیر است) و قیقهای تند رو و.....

همانطور که گفته شد ایران بزرگترین یگان هواناو جهان را در اختیار داشت و قادر بود یک گردان نظامی کامل را ظرف ۲۵ دقیقه در جنوب خلیج فارس مستقر کند و از نظر یگان هوادریا دارای دارای ۵۰ هلیکوپتر دوازده اف.۲۷ و ۲ پی.۳ اف بود

این باعث افزایش بیش از پیش قدرت ایران می شد خلیج فارس عملا در اختیار نیروی دریایی ایران بود با افزایش مداخلات نظامی ایران در کشورهای خارجی همچون سرکوب ظفار و انتقال پنهانی نیروی پشتیبانی از اکراد که مانع شرکت عراق در جنگ اعراب علیه اسرائیل شد نقش نیروی دریایی و حفظ امنیت چاهای نفت نقش ویژه ای یافت

سفارشات گسترده ای داده شد از جمله ۸ زیر دریایی به آلمان و ۸ ناوشکن و ۴ رزمناو و ۱۲ ناوچه سریع السیر ۱۴ هاورکرافت (علاوه بر یگانهای هواناو فعال) نیز سفارش داده شد که بدلیل وقوع انقلاب همگی کنسل شدند

کمتر از یکسال پس از وقوع انقلاب اسلامی جنگ آغاز شد در روزهای اولیه جنگ عراقی ها

با پشتیبانی توپ خانه و ناوچه های موشک انداز روسی پایگاه دریایی خرمشهر را غیر فعال کردند و تعدادی از ناوچه ها و ناوهای مستقر در پایگاه را غرق کردند اما در همان ساعات تکاوران نیروی دریایی به عنوان تنها هامیان ارتشی نیروی زمینی اقدام به دفاع کردند لشکر زرهی اهواز عملا از هم پاشید لشکر های مستقر در منطقه با حدا اقل ۲۰ درصد قوا وارد نبرد شدن و این نتیجه ای جز شکست نداشت(این ماجرا به از همگسیختگی های اولیه ارتش باز میگردد) با این وجود تا پای جان جنگیدند(با حمایت ها و سرازیر شدن مردم به میدانهای نبرد) و جلوی پیشروی های سریع نیروی عراقی را گرفتند در ماهای اول جنگ بدلیل ضعف فرماندهی نیروی دریایی عراق با ناوچه های سریع خود اقدام به حمله به نفت کش ها و سکوهای نفتی ما نمودند و این به ناامنی منطقه انجامید و نفت کشها دیگر رقبتی به حمل نفت ایران به بازار های بین المللی نداشتند با کم شدن درامد ایران با این دلایل نیروی دریایی نقش خود را بازیافت مشخص شد که سکو های نفتی الامیه و البکر محل پهلو گیری ناوچه های عراقیست حمله بوسیله ی ناوچه های موشک انداز مجهز به هارپون و تکاوران نیروی دریایی با موفقیت انجام شد در ۲۸ آبان ۵۹ ناوچه های پیکان و جوشن معموریت یافتند با پشتیبانی ۴ فروند فانتوم تکلیف نیروی دریایی عراق را یکسره کنند(عملیات معروف به مروارید)

در این عملیات جمعا ۱۲ ناوچه و ۲ جنگنده عراقی نابود شد و شیرازه ی نیروی دریایی عراق بکلی از هم پاشید و تنها ناو پیکان بفرماندهی ناخدا سوم محمد حمتی با تمام رشادتی که از خود نشان داد و تعداد زیادی از ناوچه ها را هدف قرار داد هدف موشک قرار گرفت و غرق شد و حماسه ای بزرگ آفرید و ایران بزرگترین جنگ دریایی خود را پس از دوران هخامنشی پیروز بیرون آمد(تمام ناوچه های ایرانی شرکت کننده در این عملیات از کلاس لاکمبا تانت فرانسوی بودند و از موشک هاپون بهره میبردند)

جنگ با عراق در اینجا برای نیروی دریایی تمام شد اما دشمنی قوی تر پا به میدان گذاشت ناوگان پنجم نیروی دریایی آمریکا در سالهای آخر جنگ و بخصوص در ماجرای جزیره ی مجنون که آمریکایی ها باعث آزادی آن و شهادت شمار زیادی از رزمندگان ما شدند

ناوچه سهند

درگیریهای زیادی بین نیروی دریایی ما که در آمادگی نبود با نیروی دریایی آمریکا رخ داد ازجمله حمله به ناوچه ی جوشن وغرق کردن آن که باوجودی که این ناوچه در آبهای بین المللی بود مورد هدف ۴ موشک هارپون و ۳۰۰ گلوله ی توپ قرار گرفتو بدنبال آن در ۱۹۸۸ در طی عملیات اسکورت نفت کشهای کویتی توسط آمریکا یکی از نفت کشها به یک مین ایرانی برخورد کرد و بسخطی آسیب دید ۴ روز بعد نیروی دریایی آمریکا اقدام به حمله به نیروی دریایی ایران و سکو های نفتی نمود این بزرگترین جنگ دریایی با حظور کشتی های بزرگ پس از جنگ جهانی بود در این حمله دو فروند ناوچه ی ایرانی (ناوچه ی سهند و جوشن نابود شد)

اندازه این تصویر تغییر داده شده است. براي مشاهده تصویر در انداره اصلي در این قسمت کلیک کنید. اندازه اصلي تصویر x449۶۵۳

اندازه اين تصوير تغيير داده شده است. براي مشاهده تصوير در انداره اصلي در اين قسمت كليک كنيد. اندازه اصلي تصوير ۶۴۰x425

ناوهای آسیب دیده ی آمریکایی

البته این بار ناوهای آمریکایی بی نصیب نماندند و پاسخ کوبنده ای گرفتند دو ناو عملا بلا استفاده شد و بیش از ۸۰ درصد اسیب دیدند و یک هلیکوپتر آمریکایی هم هدف قرار گرفت و نابود شد و این از مجموعه ی فشار ها برای پذیرش قطعنامه شورای امنیت بود

پس از جنگ ایران اقدام به خرید چند فروند زیر دریایی ناوچه و رزم ناو نمود (درگوشی:ایران در سالهای ۷۷ در رقابت هند چین برای خرید ناوهواپیما بر روسی گورچکف شرکت کرد و بالاترین

قیمت را ارائه نمود گفتگو هایی انجام شد اما روسها بدلایل سیاسی موافقط نکردند) نیروی دریایی در طی سالها تحریم بیشترین سعی خود را برای کاهش وابستگی و نوسازی را بکار برد از جمله ی آن ساخت ناو محافظ الوند و ناوچه های سریع دانست و همچنین ارتقاع سیستم پدافند ناوها و توانایی تعمیراتی خود و همچنین مین گذاری در خلیج فارس در حال حاضر این نیرو قویترین نیروی دریایی در خلیج فارس است(البته بجز نیروی دریایی آمریکا)

ناو محافظ الوند و زیر دریایی های کلاس کیلوی نیروی دریایی

یاد و خاطره ی تمامی دریادلان نیروی دریایی زنده و جاوید باد

This document was created with Win2PDF available at http://www.daneprairie.com.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.